

ELIA BARCELÓ

GÅTEFULLE MASKER

OVERSATT FRA SPANSK AV
HALVOR KRISTIANSEN

GYLDENDAL

Alle skikkelser og hendelser som omtales i denne romanen, har sitt utspring i min fantasi. Ethvert likhetstrekk eller sammenfall med virkelige hendelser eller personer, så vel levende som døde, er rent tilfeldig.

E. B.

I natt drømte jeg at jeg var tilbake i leiligheten i Rue de Belleville. Med hjertet fylt av glede og kvalt av min egen pust, raske og korte åndedrag som selv i drømmen – og jeg visste at det var en drøm – gjorde meg svimmel og etterlot seg striper av farger på gjenstandene jeg lot blikket hvile på, har jeg nok en gang vandret gjennom de store værelsene, nok en gang åpnet balkongdørene for på nytt å slippe inn det spesielle lyset som jeg aldri har sett igjen etter at vi flyttet derfra, det strålende, gylne lyset som forvandlet hyllene fulle av bøker, papirene som lå strødd utover gulvet og glassene og flaskene som stod igjen på bordene, til skinnende smykker, til en fest av varme og innbydende farger: lykkens farger.

Alt vitnet om et intenst liv fanget inn i et rolig øyeblikk, men likevel pulserende til stede; om et liv med mange lange netter sammen med venner i skinnet fra stearinlys; om glass med rødvin som ble delt i det sigarduftende halvmørket; evige samtaler om litteratur; latter og ondsinnede kommentarer; skinnende øyne og fuktige lepper; mennesker som nøt nuet til fulle, avskydde fortiden og visste at fremtiden lå åpen foran dem som en motorvei langs kysten.

Vi var så unge! Hva kunne vi vel vite?

Men jeg hadde vendt tilbake, jeg hadde fått igjen kroppen jeg hadde den gang, tankene jeg hadde den gang, gleden, vissheten om at livet var en fest som aldri ville ende. «Paris var en fest!» Ja. En ustanselig fest for oss som levde livet som om livet var en villhingst bare vi kunne temme.

Jeg vandret gjennom værelsene og festet meg ved småting, små detaljer fra dagliglivet som lå igjen i hjørnene og ventet på

sin eier: en hatt med blå tøyblomster som Marita hadde glemt igjen om våren og som fremdeles befant seg ved siden av pianoet, oppå den fæle bysten av Mozart som vi hadde kjøpt en søndag på loppemarkedet i Saint-Ouen; en merskumpipe som en av de mange ukjente som kom innom huset vårt, hadde lagt igjen mellom bøkene i stuen; en liten diktbok med dedikasjon fra forfatteren, oppslått og flatklemt på bordet under vekten av et askebeger som flommet over av sigarettstumper uten filter.

Morgensolen skinte gjennom de tomme flaskene, dannet innsjøer av grønn skygge på parketten og fikk de gylne støvfnuggene til å danse som et regnskyll av mynter i fint gull: vår rikdom, den eneste vi hadde på den tiden, og som var tilstrekkelig fordi vi levde av luft og kjærlighet.

Soveromsdøren vår stod på gløtt. Man kunne se hjørnet av den uoppredde sengen, det indiske sengeteppe i granatrødt, grønt og gull som flommet utover parketten og fanget en av mine tyrkiske tøfler, hjelpeløs mellom de prangende teppebordene. Raúl lå fremdeles i sengen, med armen over øynene for å stenge lyset ute. Hvis jeg åpnet døren – forsiktig, svært forsiktig så ikke knirkingen vekket ham – kunne jeg se ham slik han var den gang, en ung, hedensk gud, jeg så ham på avstand i speilet over peisen, sovende som faunen til Debussy.

Jeg støttet meg til lenestolen og merket duften av parfymen hans og følelsen av ull mot huden. Raúl hadde som vanlig kledd av seg på veien og kastet fra seg genseren i stolen. Jeg tok den opp som om den var et sovende barn, og holdt den opp mot ansiktet for å kjenne hvor myk den var, fargen, den innsmi-grende burgunderfargen – den han likte best – og den nesten glemte duften av ham, den umiskjennelige duften av Raúl.

Uten å tenke over det surret jeg det lune ullplagget rundt hodet og gned det mot ansiktet, et tørt kjærtegn, knapt noen sekunder.

Jeg tok genseren bort fra ansiktet igjen og følte meg dum og lykkelig, men da jeg så meg i speilet som hang til venstre for døren, oppdaget jeg at jeg var full av blod, hele ansiktet var dekket av små kutt der det piplet ut burgunderfarget blod. Jeg så på genseren som jeg fremdeles hadde i hendene, og den var

blitt brun. Mellom trådene oppdaget jeg hundrevis, tusenvis av ørsmå glasskår, som stjernestøv, og de hadde slipt ned huden og forvandlet den til et massakrert landskap.

Jeg våknet med et skrik og forstod at jeg hadde drømt den samme drømmen enda en gang, jeg var gjennomvåt av svette, gammel og alene i leiligheten som hadde vært hjemmet mitt i så mange år, livredd for å måtte gjenoppleve mange av de tingene jeg etter hvert hadde klart å glemme.

KAPITTEL 1

Klokken var allerede ti over åtte da André gikk bort til ham der han stod blant dem som hadde møtt frem til boklanseringen, og hvisket ham i øret: «Det er på tide å begynne, Ari.»

Ari lot blikket gli rundt i salen, som var fullere enn han hadde tort å håpe på, før han så mot inngangsdøren igjen og sukket.

«Jeg ville vente og se om hun kom.»

Det var ikke nødvendig å si hvem han siktet til, André visste det utmerket godt.

«Hun kommer ikke, Ari. La oss begynne.»

«Har hun sagt at hun ikke ville komme? Hun skrev til meg i juli og sa at hun skulle ta en to måneders skjønnhetskur på en amerikansk klinikk og ikke ville være tilgjengelig. Siden har hun ikke svart på noen av brevene jeg begynte å sende da jeg beregnet at hun måtte være tilbake, ikke engang noen få linjer da jeg sendte henne den ferdige boken, men jeg antok at hun ville komme på boklanseringen.»

André ristet utålmodig på hodet og kikket demonstrativt på klokken. Han var blitt mye eldre på de tre månedene som var gått siden de så hverandre sist. For første gang var det tydelig at han var over seksti år.

«Er du sikker på at hun ikke kommer?»

«Så sikker som det går an å bli.»

«Men hva har jeg gjort feil denne gangen, André? Da vi tok farvel, var det klart at det bare skulle være for to måneder. Husker du at hun fulgte meg til flyplassen i slutten av juni? Da var alt i orden. Før jeg reiste hit i går, ringte jeg hjem til henne, men

det kom bare et rart signal, som om hun hadde skiftet nummer. Vet du hva som foregår?»

André gjorde en ny utålmodig gest.

«Pokker heller, hvis du vet det, så si det. Jeg nekter å begynne før du svarer.»

«Greit. Du har bedt om det,» sa André og geleidet ham bort til lesebordet. «Tidspunktet er ikke det beste, men hvis du insisterer ...»

De satte seg, og litt etter litt ble det stille i salen, mens folk fant plassene sine for å høre på opplesningen.

«Amelia døde den 22. august. Derfor vet jeg helt sikkert at hun ikke vil komme,» sa André, med et nesten vilt blikk bak brillene uten innfatning. «Hun ville ikke at jeg skulle fortelle deg det.»

Ari følte plutselig at salen forsvant, og publikum ble forvandlet til immaterielle gjenferd.

«Etterpå skal du få noen papirer hun la igjen til deg. Hun ba meg gi deg dem etter boklanseringen.»

Ari nikket taust og svelget spytt som for å fordøye nyheten han nettopp hadde fått.

«Hva døde hun av?»

«Leukemi. Hun var allerede syk da du ble kjent med henne.»

«Hun sa aldri noe om det.»

André satte i en kort, upassende latter.

«La du ikke merke til at Amelia bare fortalte det hun ville fortelle? Hun kunne være som en sfinks. Jeg har kjent henne hele livet, men vet at det er hundrevis av ting jeg aldri kommer til å forstå. Og jeg var aldri redd for å spørre!»

«Men du elsket henne,» sa Ari og så ham inn i øynene.

André svarte uten å flytte blikket:

«Av hele mitt hjerte.»

Før Ari rakk å stille flere spørsmål, reiste André seg og begynte å introdusere boken, en strøm av ord som knapt nådde inn til Aris hjerne, bedøvet av nyheten: «stort dokumentasjonsverk», «over fire års arbeid», «arkiver», «flere titalls intervjuer med hans nærmeste», «oppbygningen av en intelligent mosaikk», «mannen, forfatterskapet, samfunnet på hans tid»,

«fremragende biografi», «ordkunstneren Raúl de la Torre».

Som en robot slo han på leselampen mens lysene i salen ble slukket. Så kremtet han og begynte å lese for henne.

De hadde avtalt å møtes klokken ti om morgenen, men den var bare kvart på ti da Ariel Lenormand – alsaser, førtito år, en meter og åtti høy, syttiseks kilo, med lesebriller, skilt, uten barn, hispanist og med nesegrus beundring for Raúl de la Torres forfatterskap – tok oppstilling foran døren til bygningen han hadde adressert så mange brev til de siste månedene.

Han var så utålmodig at han nesten ikke fikk puste, men han tvang seg til å roe seg ned og gikk langsomt bort til gatehjørnet der han mente han hadde sett en liten blomsterbutikk. Det kunne være koselig å ha med en bukett, og uansett hjalp det ham å slå i hjel tiden frem til han skulle inn i løvens hule.

Han hadde fått motstridende opplysninger om enken etter Raúl, men alle sammenfalt på ett punkt: Amelia Gayarre var en bestemt dame, og den gjenstridige tausheten hun hadde besvart alle hans henvendelser og brev med, bare forsterket dette inntrykket. Hadde det ikke vært for det heldige sammentreffet at hans franske forlegger André Terrasse, den første som hadde gitt ut Raúl's bøker i Frankrike, også var en nær venn av enken, ville han aldri fått noe intervju med henne.

Men André hadde gjort det klinkende klart for ham: «Hun går med på å møte deg én gang. Etter intervjuet bestemmer hun seg for om hun vil fortsette å besvare spørsmålene dine eller ikke. Du får se hvordan du gjør det, Ari. Amelia er en naturkraft, og når hun sier nei, betyr det nei, og da er hun ikke til å rikke.»

Mens ekspeditøren gjorde klar buketten, kastet Ari et blikk på sitt eget speilbilde i vinduet. Nye olabukser, blå skjorte uten slips, mørk dressjakke, frakk, nypussede sko. Han var ingen filmstjerne, men tok seg helt greit ut. Han hadde fremdeles slippet i lommen, for idet han forlot studenthjemmet der universitetet hadde innlosjert ham, klarte han ikke å bestemme seg for om han skulle ta det på seg eller ikke. Det dreide seg tross alt ikke om noe stevnemøte. Han var bare en akademiker som ville

skrive en biografi om Raúl de la Torre, og hun var en gammel dame som satt på mye potensielt interessant informasjon. I bunn og grunn var det snakk om et forretningsmøte, rent bortsett fra at han ikke hadde noe å tilby til gjengjeld, annet enn den fremtidige boken han allerede hadde klart for seg i hodet, og som han kom til å skrive uansett, med eller uten enkens medvirkning.

Men det var så mange huller ... Ingen visste noe særlig om barndommen hans; han hadde knapt funnet ut noe som helst om hans død; ingen av dem han hadde intervjuet, kunne kaste lys over årsakene til at han plutselig ble politisk engasjert, og langt mindre om hans overraskende avsløring ...

«*Voilà, monsieur!*» Ekspeditørens stemme avbrøt hans indre monolog lenge nok til at han fikk summet seg til å smile høflig, betale og gå ut på gaten igjen.

Han hadde bare dette ene intervjuet, som han ikke engang visste hvor lenge ville vare, til å spørre om alt det han ønsket å vite. Og det var mange ømtålige spørsmål, svært ømtålige, som hun sikkert ikke ville svare på til den første og beste fremmede som ringte på hos henne. Han måtte finne en måte å vinne tilliten hennes på, vise henne at det i hans tilfelle ikke dreide seg om sykelig eller skandalesøkende nysgjerrighet, men en rent vitenskapelig og akademisk interesse, i den hensikt å kaste et endelig lys over livet og forfatterskapet til Raúl de la Torre, en av de mest geniale novellister, romanforfattere og lyrikere i andre halvdel av det tjuende århundre.

Han tok på seg slipset i portrommet, og bannet sammenbitt over at det ikke fantes noe spill for å sjekke om slipsknuten var rett. Portneravlukket var tomt, og trappen – bred og fornem – forsvant opp i mørket i etasjene over, og heller ikke der var det noen å se. Fånyttets sjekket han gatenummeret i almanakken, og så tok han trappen i stedet for den eldgamle heisen opp til fjerde etasje. Da han stod foran nummer sju, innvilget han seg et minutt pause for å få igjen pusten og la viserne på armbåndsuret nå den nøyaktige posisjonen før han ringte på. Dørklokken ljomet overdrevet i hele leiligheten.

Han flyttet kroppsvekten fra det ene benet til det andre mens han ventet, og klarte ikke å bestemme seg for om han skulle

ringe på en gang til, enda det var gått over et minutt. Han tenkte at eldre mennesker trenger mer tid på å reagere, og at de fornemme leilighetene i Paris er vanvittig store: Kanskje fruen var på kjøkkenet og brukte et par minutter på å gå fra den ene enden av gangen til den andre.

Eller kanskje hun hadde ombestemt seg og ikke ville åpne.

Han hørte fottrinn nærme seg bak den lukkede døren. Plutselig klamret han seg til buketten som om den var en redningsplanke, mens en rekke bilder av personen han for første gang skulle til å se i levende live og ikke på tretti år gamle fotografier, raste gjennom hodet hans.

Kvinnen som åpnet døren, var overhodet ikke slik han hadde forestilt seg, selv om det var vanskelig å se henne ordentlig i den dunkle gangen; han skjelnet bare silhuetten hennes – spinkel, skrøpelig – og det halvlange, sølvgrå håret som hang ned på hver side av ansiktet og minnet om negative til et bilde av en Cleopatra-parykk.

«*Ariel Lenormand, madame,*» sa han og rakte henne buketten med en klønete bevegelse. Nå la han forskrekket merke til at han hadde glemt å ta av innpakningspapiret. Kvinnen gjorde ikke det minste tegn til å ta den imot.

«*Vous êtes bien Madame de la Torre, n'est-ce pas?*» fortsatte han da hun ikke sa noe.

«Jeg er Amelia Gayarre, og hvis De er den jeg venter på, går jeg ut fra at De snakker spansk. Eller er De en av de mange akademikerne som er freidige nok til å studere et lands litteratur uten at de er i stand til å tenke på det angjeldende språket?»

«Naturligvis ikke, frue. Jeg mener, naturligvis snakker jeg spansk.»

«Med argentinsk aksent.»

«Jeg bodde i Buenos Aires i to år. For å gjøre meg kjent med forfatterskapet til Raúl de la Torre,» la han til. Han følte seg stadig dummere der han ble stående foran døren med buketten i hendene, innpakket i silkepapir med blomsterbutikkens navn på.

«Bortkastet tid. Raúl bodde ikke i Argentina i mer enn snaut to år til sammen i hele sitt liv.»

Ari tvang frem et smil, selv om det knøt seg i magen.

«Nei. Jeg vet det nå.»

Kvinnen snudde ryggen til og gikk bort fra døren, så han tok et skritt inn i entreen.

«Hvor i all verden har De tenkt Dem?»

Ari ble lamslått, men han slapp å svare, for hun hadde allerede hentet en jakke og var på vei mot døren igjen.

«Jeg pleier ikke å slippe fremmede inn i huset mitt. Vi tar intervjuet på kafeen til Guy.»

«Men ...» prøvde han seg, «jeg er ingen fremmed. I hvert fall ikke helt. André sendte meg.»

«André er taktløs, om De forstår hva jeg mener.»

Ari nikket forvirret og litt fornærmet.

«Frue, jeg ... jeg skulle gjerne ha sett leiligheten også. I hvert fall stuen,» avsluttet han nesten forsagt.

«Raúl har aldri bodd i dette huset. Her bor jeg. Det er ingenting å se her.»

Nå som øynene hadde vennet seg til mørket i entreen, fikk Ari øye på et fotografi på veggen idet han skulle gå ut, og det fikk ham til å glemme enhver form for høflighet.

«Kan jeg få se på det bildet? Vær så snill ...»

Amelia gikk taust til side og lot Ari komme nærmere for å studere det. Et for ham ukjent fotografi av en svært ung Raúl som lente seg mot et rekkverk, med Sacré-Coeur i bakgrunnen. Som alltid når fotografene hadde fanget ham inn idet han smilte, var det som om smilet lyste opp landskapet rundt ham.

«Det ble tatt like etter at han kom til Paris. Han må ha vært tjueåtte eller tjueni år,» forklarte hun.

«Det finnes så få bilder av ham som ung!»

«Det er ikke mange som er offentliggjort, nei. Men på den tiden var han jo ikke kjent ennå.»

«Har De flere?»

«Naturligvis.»

«Vil De la meg se dem?»

«Kanskje. Jeg har ikke bestemt meg ennå. Skal vi gå ned?»

Amelia låste sikkerhetslåsen, la nøkkelen i vesken og begynte å gå ned marmortrappen med lette skritt. Hun tok til høyre da

hun kom ut på gaten, og uten å se om han fulgte etter, gikk hun videre til en liten kafé med utsikt til Seinen. Den glitret som et tøyestykke med paljetter i morgensolen. En kortvokst mann med grønt forkle kom smilende bort til dem, spurte Ari hva han ville ha og gikk igjen. Et øyeblikk senere satte han en *café crème* og en te med sitron på bordet.

«Sett i gang,» sa Amelia og så ham for første gang inn i øynene uten de mørke solbrillene hun hadde hatt på seg uten-dørs. Hun hadde store, grå øyne med lange, malte øyevipper. For førti år siden måtte disse øynene ha drevet enhver mann til vanvidd.

Ari rev blikket løs fra hennes og begynte å lete i dokument-mappen etter den lille dossieren han ville vise henne innlednings-vis: Raúl de la Torres curriculum vitae, tålmodig rekonstruert med alle opplysningene han hadde kommet over i løpet av de to årene han hadde holdt på med prosjektet.

«Jeg vil gjerne at De først leser gjennom denne oversikten over rene fakta og sier fra om det er noen åpenbare feil.»

Amelia fant frem et par lesebriller fra vesken, sukket, tok en slurk av teen og begynte å lese i rasende fart mens hun oppsummerte og mumlet noen av ordene hun støtte på, og hoppet over detaljene.

Født den 2. august 1922 i Buenos Aires, sønn av Leonardo de la Torre, diplomat, og hustruen Alida Irigoyen, pianist. Barne- og ungdomsskole i forskjellige land som faren måtte flytte til av yrkesmessige årsaker. Jusstudier i London som ikke ble fullført. Diplomatskole i Paris og litteraturstudier ved Sorbonne. Diverse stillinger i latinamerikanske land. I 1951 flyttet han til Paris som ambassadesekretær. I 1956 forlater han diplomat-tjenesten og tiltrer som førsteamanuensis i søramerikansk litte-ratur ved Sorbonne-universitetet. I begynnelsen av 1957 gir han ut sin første diktsamling, Skrevet i vann, som går ubemerket hen. Året etter dukker hans første novellesamling opp, Ofringer til en ukjent gud. Navnet hans begynner å bli kjent blant den spansktalende befolkningen i Paris. Mot slutten av 1957 treffer han Amelia Gayarre, som han gifter seg med den 15. mai 1959.

I 1960 utgir han sin andre novellesamling, Stillhetens spøkelser. Fra 1961 til 1963 bor ekteparet i Roma på grunn av jobben hennes; han får permisjon fra universitetet og vier de to årene til å oversette fransk litteratur til spansk, samt lage utkastet til sin første roman. Tilbakekomsten til Paris faller sammen med den popularitetsbølgen den søramerikanske romanen nôt, og han utgir Amor i Roma, som gjør ham berømt etter bare noen måneder.

Fra 1964 til 1970 gir han ut to diktsamlinger, Livet som dreper oss og Gåtefulle masker, samt en tredje novellesamling, De søteste monstrene, hvis førsteopplag blir utsolgt i løpet av tre uker. Han deltar aktivt i hendelsene som fant sted i mai 1968.

I 1973 dukker hans andre roman opp, De la Torre², som blir en øredøvende suksess både blant publikum og kritikere.

Til stor overraskelse for venner og bekjente skiller han seg fra Amelia Gayarre høsten 1976, og tidlig i 1977 gifter han seg med Amanda Simansky, redaktør for latinamerikansk litteratur i forlaget Éditions de l'Hiver, og innleder sitt politiske engasjement ved å melde seg inn i sosialistpartiet. Hans bok Å leve på kubansk, en samling dikt, korte noveller og dagboknotater, kommer ut. I 1979 dør hans andre kone i en trafikkulykke. Han gifter seg ikke igjen.

Mellom 1979 og 1984 gir han ut to novellesamlinger, Hverdagsløgner og Mannen i den blå dressen.

I 1985 overrasker han verden idet han står frem som homofil og flytter sammen med sin kjæreste, Hervé Daladier, som dør av aids i 1989. De tilstedeværende, hans fjerde diktsamling som kommer ut i 1987, blir raskt et symbol for de homofile.

Den 19. november 1991 begår han selvmord ved å skyte seg i hodet. Han er begravet på Père-Lachaise kirkegård.

Amelia løftet blikket fra papiret og tok av seg brillene, som ble hengende i et kjede av glassperler.

«Og så?» spurte hun. «Dette er stort sett det som står i ethvert oppslagsverk om det tjuende århundrets litteratur.»

«De vet godt at det har vært et tålmodighetsarbeid å finne

de fleste av disse opplysningene i aviser fra de forskjellige periodene,» smilte han.

«Ikke noe av det er nytt for meg.»

«Men De er jo enken hans.»

Amelia hadde løftet tekoppen, men nå satte hun den ned igjen med et smell.

«Jeg er ikke enken hans, og har aldri vært det,» sa hun sint. «Hvis De absolutt må kalle meg noe, så er jeg eksen hans, hans første kone, men ikke enken hans. Da Raúl døde, hadde vi vært skilt i femten år. Jeg hadde giftet meg igjen og skilt meg på nytt. Jeg er ikke enke etter noen.» Hun tok på seg solbrillene igjen og ble sittende og se utover Seinen.

«Unnskyld,» mumlet Ari. Han fryktet at han hadde forspilt alle muligheter til å få svar på spørsmålene han hadde forberedt.

Det oppstod en anspent stillhet som for Ari varte en evighet. Hun hadde tatt på seg solbrillene igjen, og lekte med teskjeen hun ikke hadde brukt. Blomsterbuketten lå fremdeles på bordet i innpakkingspapiret. For å gjøre noe pakket Ari den ut og rakte den sjenert til henne.

«Jeg tok med disse til Dem,» sa han i en forsonende tone.

«Det er alltid bedre å få blomster mens man ennå lever. Når man er død, setter man ikke pris på dem på samme måte.»

Ari smilte og håpet at han gjorde rett i å tolke det som en spøk. Hun gjengjeldte smilet og luktet på buketten.

«Har noen fortalt Dem at brudebuketten min bestod av roser og fresiaer, akkurat som denne?»

Ari ristet på hodet.

«Jeg valgte dem fordi det er dem jeg liker best selv. Det var derfor.»

«Det er lenge siden jeg har luktet på en fresia. Kom igjen, spør meg om noe. Det er derfor vi er her.»

Ari pustet dypt, lente seg mot henne over bordet og hoppet ut i det som om det var et iskaldt basseng.

«Fortell meg om Raúl. Fortell meg hvordan han var.»

Hun satte i å le, først svakt, så kraftigere og kraftigere helt til en tåre rant ned under de mørke solbrillene.

«Så naiv De er, professor!» sa hun, fremdeles halvkvalt av

latter, mens hun lette etter et papirlommetørkle i vesken. «'Fortell meg hvordan han var.' Hva vil De jeg skal si? Har De ikke lest bøkene hans? Der står nesten alt om hvordan han var. I hvert fall om den delen som interesserer Dem.»

«Jeg er interessert i alt, fru Gayarre. Selvfølgelig har jeg lest alt han har skrevet, og det andre har skrevet om ham, og alle kommentarer jeg har kommet over og alle svarene jeg har fått fra folk som kjente ham. Men det er ikke nok. Jeg vet fremdeles ikke hvordan Raúl var.»

«Det er ikke mulig å vite, herr Lenormand. Ikke engang om man lever et helt liv sammen. Jeg kan fortelle Dem hvordan jeg oppfattet ham, hvordan han var mot meg. De får nøye Dem med det.»

«Gjerne.»

«Greit.»

«Kan jeg ta det opp?»

Amelia nølte et øyeblikk, men til slutt nikket hun. Han fant frem en liten diktafon, sjekket at den virket og la den foran henne.

«De må være oppmerksom på at mennesker forandrer seg med tiden, at den Raúl jeg skal fortelle om, er forskjellig i de ulike periodene av livet sitt. Og av mitt. De vil oppdage uoverensstemmelser, handlinger blottet for logikk, uforklarlig galskap, men livet er ikke en roman der alle løse tråder blir nøstet opp og alt skrider harmonisk frem mot en meningsbærende slutt som forfatteren allerede har planlagt. Følger De meg?»

Ari nikket uten å si noe.

«I boken Deres vil De ikke kunne la være å forsøke å fremstille Raúls liv som om det var en roman. Tydelig, klart risset opp, forståelig. Det er naturlig, man må tenke på leserne. Men De må ha klart for Dem at De da lyver uten å mene det, for ingen virkelige liv er slik.»

Han prøvde å skjule at han var utålmodig; innledningen begynte å bli kjedsommelig lang, til tross for at hun uttrykte seg godt og sa fornuftige ting. Helt fra prosjektet begynte, hadde han altfor ofte sagt det samme til seg selv. Derfor irriterte det

ham at også hun måtte minne ham på det på dette mesterlige viset.

«Raúl var ...» Hun tok av seg brillene og gned tinningene, som for å stimulere hukommelsen eller finne de rette ordene. «Jeg har tenkt på det mange ganger ... han var ... som et fyrverkeri: skinnende, fargerike eksplosjoner etterfulgt av øyeblikk med totalt mørke, som ikke føltes totalt, fordi sporet etter lyset ble hengende igjen på netthinnen.»

«Mener De at han var manisk depressiv? At han hadde depresjoner?»

Hun ristet svakt på hodet.

«Nei. I hvert fall ikke fullt ut. De fleste kunstnere er riktignok manisk depressive, men det er ikke det jeg sikter til. Raúl førte et høyst normalt liv. Han forberedte forelesninger, rettet oppgaver, drakk kaffe med den ene og den andre, studenter, kollegaer, venner ... Vi gikk på kino og i teatret, inviterte folk hjem ... Huset vårt var alltid fullt av folk, kjente og ukjente ... Det var rene sirkuset, men vi likte å ha det slik ... Hvor var jeg? Jo, at alt kunne være normalt, hverdagslig ... og så fikk han plutselig en idé, reiste seg, satte seg foran skrivemaskinen, og i mange timer hørtes ikke annet enn klappingen fra tastene og klikkingen fra spaken når han skiftet linje ... tikk-tikk-tikk-tikk-tikk-raaaak-tikk-tikk-tikk-tikk-tikk-raaaak.»

Ariel smilte av hvordan hun imiterte de gamle skrivemaskinene.

«Og før eller senere opphørte lydene. Det ble stille en stund mens han leste igjennom, og så kom han ut på kjøkkenet eller badet, hvor jeg enn måtte befinne meg, og rakte meg en ti-tolv ark og en rødblyant. Han ga meg ro til å lese, og lot som om han leste en bok på arbeidsværelset mens jeg slukte det han hadde skrevet. Når jeg kom inn på arbeidsværelset, satte han blikket i meg, som for å tolke tekstens virkning ut fra uttrykket mitt, og hvis jeg var positiv til den, kastet han seg over meg som en bjørn, løftet meg opp i armene og bar meg rundt i rommet mens han sang uforståelige sanger med den buldrende stemmen som kunne høres langt ned i etasjene. Etterpå gikk vi ut og tok en drink eller spiste på steder med kjentfolk, for å gi meg anled-

ning til å fortelle dem at Raúl nettopp hadde skrevet nok et mesterverk.»

«Så han likte å få ros?»

«Hvem gjør ikke det? Men jo, Raúl likte å høre at han var et geni. Han trengte det så snart han var ferdig med noe. Neste dag hadde det glidd over, og da vendte han tilbake til den daglige rutinen inntil neste gang gnisten ble tent.»

«Jeg forstår det når det gjelder novellene og diktene. Men hvordan gjorde han det med romanene? Kapittel for kapittel? Scene for scene?»

Amelia så etter servitøren, og med en gest bestilte hun en te til.

«Det var annerledes med romanene. Han viste meg dem aldri før han var ferdig. Liker De romanene hans?»

«De er det beste ved forfatterskapet,» sa Ari uten å nøle. «Ikke misforstå, jeg liker novellene hans, og diktene er storartede, men romanene er noe helt annet.»

Amelia smilte.

«Ikke vær redd. Jeg synes også at romanene er det beste ved forfatterskapet hans. Hvilken av dem liker De best?»

«*Amor i Roma* fascinerer meg. *De la Torre*² er også et mesterverk, mer gjennomtenkt, mer modent, men den første er akkurat som De sa i sted: et sammenhengende fyrverkeri, men uten mørke øyeblikk innimellom. Og strukturen ...»

«Ja?» Amelia lente seg mot ham og virket for første gang oppmerksom på hva han sa.

«Har De lagt merke til at også strukturen er et palindrom i likhet med tittelen, at den kan leses både forfra og bakfra? Jeg oppdaget det for kort tid siden og holdt et innlegg om det på den internasjonale kongressen i Santa Barbara. Det ble en stor suksess; ingen hadde visst sett det før.» Han la merke til det lure smilet hennes. «Men det hadde De, ikke sant?»

«Før Raúl.»

«Så det var ikke planlagt.»

«På et ubevisst plan var det nok det, men det var jeg som insisterte på at han måtte endre noen detaljer i den andre delen for å fremheve palindromet.»